

Feel the heartbeat of history

PERSDOSSIER EXPO
NE MOBLIEZ MIE
OEFENINGEN IN ZELFBEHOUD

Kasteel
van Gaasbeek

We zijn theatercollectief FC Bergman en Toneelhuis erg erkentelijk voor de kruisbestuiving tussen onze beide werelden en voor hun blik op de markiezin en ons menszijn. De filmische expo bruist van poëzie en esthetiek, opent onze geest en doet aanspraak op onze verbeelding. Dankzij dit soort projecten ontmoeten het rijke (kasteel)verleden en het heden elkaar in een innige omhelzing die je kan voelen tot in je kloppende hart.

– Isabel Lowyck, directeur Kasteel van Gaasbeek

Naar 't hoogste én naar 't laagste wil ik grijpen,
Het wel en wee hier binnen laten rijpen,
Mijn kleine ik verruimend tot de mensheid zelve,
Om net als zij het onderspit te delven.

– Johann Wolfgang Goethe, uit Faust

Expo Ne mobliez mie, oefeningen in zelfbehoud	4
Bron van inspiratie: markiezin Arconati Visconti	6
Het Kasteel van Gaasbeek	12
Onze missie	14
Biografie FC Bergman	16
Dit najaar: Een vervolg op het podium	18
Bezoekersplan	20
Beelden	22

Precies 100 jaar na het overlijden van markiezin Arconati Visconti, de laatste eigenares van het kasteel, nodigen wij theatergezelschap FC Bergman uit om een tentoonstelling te maken voor deze plek. Zij dompelden zich onder in onze verhalen en raakten in het bijzonder gefascineerd door de vele foto's waarop de markiezin prijkt in een middeleeuws pagepakje. Uit deze portretten spreekt een grote nostalgie, een intens verlangen naar andere levens en andere tijden. FC Bergman nam deze beelden als vertrekpunt en creëerde een audiovisuele expo die neerstrijkt in het kasteel.

FC Bergman | TONEELHUIS | Kasteel van Gaasbeek

Ne mobliez mie,

oefeningen in zelfbehoud

Een filmische expo

01.07 - 05.11.2023

Aan het einde van de negentiende eeuw erft markiezin Arconati Visconti, geboren Marie Peyrat, het Kasteel van Gaasbeek. Haar huwelijk met de steenrijke Giammartino bombardeert het 'eenvoudige burgermeisje' tot adellijke vrouw. Na het vroegtijdige overlijden van haar man spaart zij kosten noch moeite om het kasteel grondig om te bouwen tot droomburcht. Ze richt het in als een neorenaissancistisch sprookjeskasteel. In dit radicale anachronisme lijkt de markiezin thuis te komen in een tijd die ze onmogelijk van dichtbij beleefd kon hebben.

Honderd jaar geleden stierf deze melancholische markiezin. Voor haar dood schonk zij het kasteel aan de Belgische staat en het grootste deel van de inboedel aan Parijse musea zoals het Louvre en het Musée des

Arts Décoratifs. Een bijzondere reeks glasplaten kwam dan weer terecht in Musée d'Orsay. Op deze foto's poseert de markiezin, verkleed als middeleeuwse page, in haar kasteel. Schijnbaar achteloos, lezend of dromend bij het raam, maar onmiskenbaar in scène gezet.

De fotoreeks inspireerde FC Bergman tot de creatie van een aantal korte films die zich in en rond het kasteel afspelen. Residu's van deze filmsets blijven her en der achter en treden in dialoog met de kasteelkamers. Samen met de filmprojecties nemen ze je mee in een meditatie rond een niet nader genoemde vrouw die zich, net als de markiezin, bekwaamt in gedaanteverwisselingen. Zo spint ze een web van alternatieve identiteiten rond zich heen. Wil ze zichzelf verliezen? Of probeert ze zich net van haar bestaan te verzekeren?

Scenario, regie, ontwerp, concept

Stef Aerts, Joé Agemans, Marie Vinck

Spel Marie Vinck e.a.

Line producer Celine van der Poel

Cinematografie Ruben Impens

1st AD Eddy Stevesyns

Make-upontwerp Kaatje Van Damme

Kostuumontwerp Charlotte Willems

Montage Bert Jacobs

Geluidsontwerp Senjan Jansen

Productie Toneelhuis

Coproductie Kasteel van Gaasbeek

Campagnebeeld

Saskia Verreycken (masker) en

Charlie De Keersmaecker (foto)

Met dank aan

het Agentschap voor Natuur en Bos & De School van Gaasbeek

Bron van inspiratie: Markiezin Arconati Visconti

Een eeuw geleden, op 3 mei 1923 om precies te zijn, overleed de laatste markiezin van Gaasbeek. Deze vrouw gaf het kasteel zijn romantische restyling aan het einde van de negentiende eeuw en richtte het kasteel in als museum voor haar enorme kunstcollectie. De droomburcht die toen ontstond, heeft ook nu nog iets van een tijdsmachine. De geest van Marie dwaalt altijd door de gangen en kamers van het kasteel, maar dit jaar net dat tikkeltje meer...

Societyfiguur, politiek uitgesproken, passioneel, speels met genderrollen en -normen. Maar ook: melancholisch, nostalgisch, escapistisch. Marie Peyrat was het allemaal. Geboren in 1840 in Parijs was ze de dochter van Alphonse Peyrat, een antiklerikaal intellectueel en radicale liberaal zoals ze in de negentiende eeuw overal

te vinden waren in het politiek explosieve Frankrijk. Hij was een revolutionair van twaalf stielen en dertien ongelukken maar met een scherpe pen, die begon als journalist en eindigde als senator. Hij stak zijn dochter in die periode wel aan met een politieke microbe die haar nooit meer verliet.

Ook had hij contacten in Italiaanse liberale politieke kringen. Het hoe en wanneer is niet helemaal duidelijk, maar waarschijnlijk leerde Marie zo de adellijke Giammartino Arconati Visconti kennen. Hij was de zoon - en een enfant terrible - van het bekende Italiaanse adellijke koppel Giuseppe en Costanza Arconati Visconti, veteranen van de onafhankelijkheidsstrijd van Italië. Giammartino en Marie trouwden, maar pas in 1873, na het overlijden van Giammartino's ouders. Blikken die de verbondenheid tussen het

adellijke geslacht en een 'simpele' vrouw uit Parijs afkeurden, gingen ze zo deskundig uit de weg. Vanaf nu mocht Marie zich markiezin Arconati Visconti noemen.

Maar het 'sprookje' was niet van lange duur. Drie jaar later overleed Giammartino op jonge leeftijd aan een ziekte, waarschijnlijk opgedaan op een van zijn vele exotische reizen. Zijn dood liet de markiezin achter in het weduwekleed. De vele bezittingen van de aristocratische familie, waaronder het Kasteel van Gaasbeek, kwamen nu haar toe. Het kasteel hadden de Arconati Visconti niet meer betreden sinds hun andere zoon, Carletto, er in 1839 eveneens op tragisch jonge leeftijd was overleden aan tyfus. De burcht lag er dus wat vervallen bij, tussen de glooien van het Pajottenland, het zogenaamde Toscane van de Lage Landen.

Markiezin Arconati Visconti, gekostumeerd © Musée d'Orsay, Dist. RMN-Grand Palais / Alexis Brandt

Markiezin Arconati Visconti, gekostumeerd © Musée d'Orsay, Dist. RMN-Grand Palais / Alexis Brandt

De markiezin vestigde zich in een appartement in Parijs, in de Rue Barbet-de-Jouy, en werd daar een belangrijke spil in het Franse politieke web van het fin-de-siècle. Zo was ze bevriend met bekende republikeinen als Léon Gambetta en andere progressievelingen zoals de socialisten Jean Jaurès en Léon Blum. Het leverde haar in Frankrijk de bijnaam 'de rode markiezin' op. Haar salon was een gekende verzamelplek tijdens dé politieke rel van haar tijd: de Dreyfusaffaire. De Joodse kapitein Alfred Dreyfus werd valselijk beschuldigd van verraad, wat tot

oplopende emoties en veel polemiek leidde. Frankrijk stond onder hoogspanning. De markiezin steunde kapitein Dreyfus doorheen de hele zaak, die rustte op antisemitische laster. Zonder zelf in de actieve politiek te stappen, kon Marie zich zo een activistische én intellectuele rol aanmeten die als vrouw in de negentiende eeuw niet evident was. Mannelijk Parijs werd in die periode wel vaker opgeschrikt door vrouwelijk geweld. In de culturele wereld begonnen actrices als de beroemde en beruchte Sarah Bernardt hun plek op de scène op te eisen.

Ook Marie was fan van deze actrice die faam maakte met haar vertolking van Hamlet, gekleed als mannelijke page. Crossdresses, genderbenden, één vrouwelijke identiteit die er meerdere werden: het podium en het leven liepen door elkaar voor deze vrouwen.

Dat was ook het geval voor Marie, al verkoos zij haar podium binnenshuis: in Parijs, in haar salon, met haar gasten als publiek. Maar ook in het Kasteel van Gaasbeek, waar de markiezin kwam uitblazen van het politieke en culturele geweld in de Franse hoofdstad.

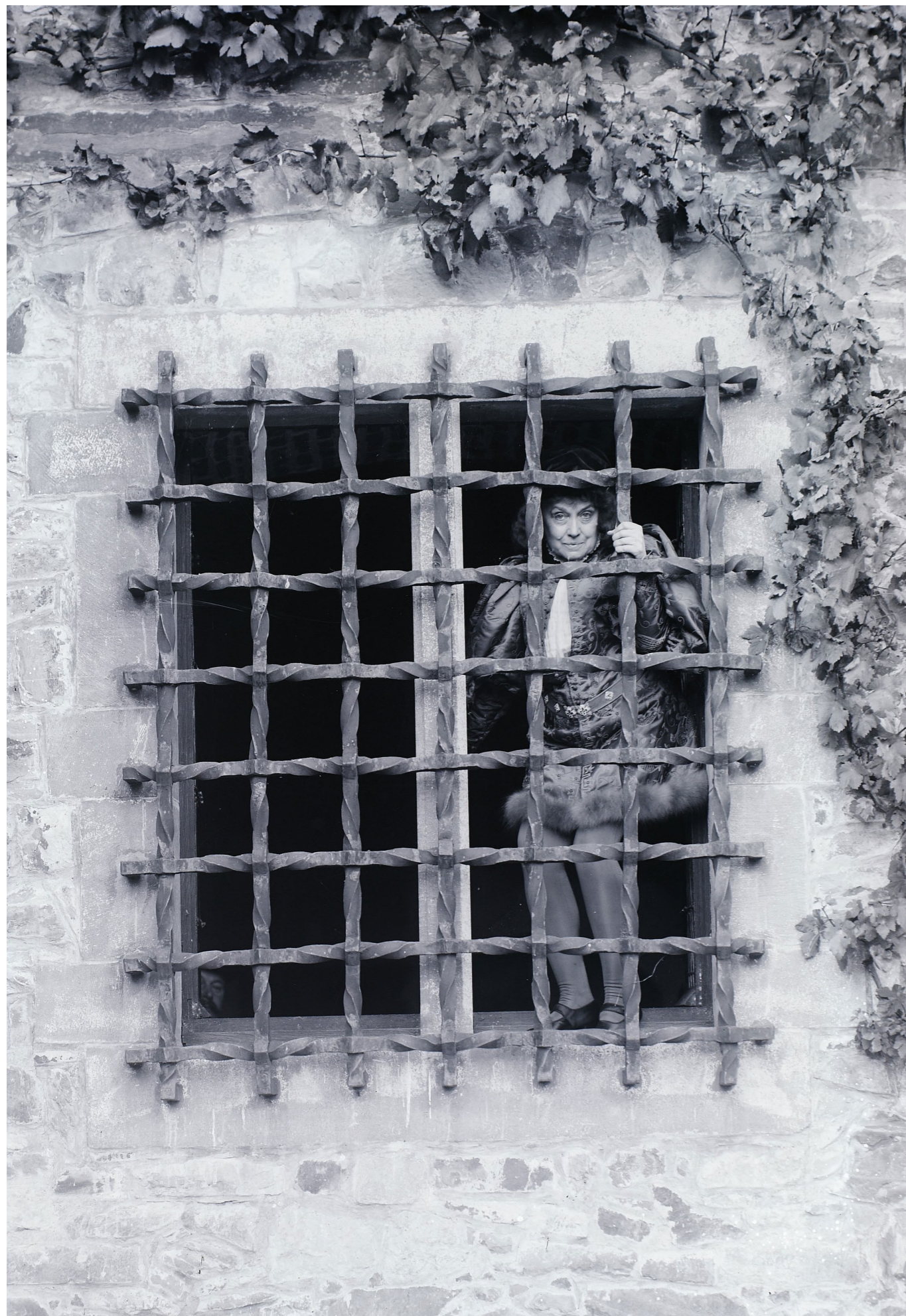

Markiezin Arconati Visconti, gekostumeerd © Musée d'Orsay, Dist. RMN-Grand Palais / Alexis Brandt

Het kasteel liet zij vanaf 1889 restaureren door de Brusselse architect Charle-Albert. Hij moest voor de markiezin, die een romantische passie had voor alles wat met geschiedenis te maken had, een plek verwezenlijken waar ze kon ontsnappen. Een plek waar ze het verleden kon ensceneren, waar ze even niet in het hier en nu kon zijn. Het kasteel moest zowel vanbinnen als vanbuiten de illusie van 'verledenheid' oproepen. Binnenin ontstonden stijlkamers, het meubilair werd zorgvuldig uitgekozen om een bepaalde episode uit ons verleden

op te roepen. Het kasteel werd haar historische decor. Aan Marie's zijde stond Raoul Duseigneur, haar nieuwe levenspartner met wie ze nooit trouwde. Een officieel huwelijk zat er niet in, want dan zou de markiezin haar adellijke titels en bezit kwijtraken. Raoul was kunsthandelaar en in bezit van een netwerk. Samen schuimden ze grote veilingen af, op zoek naar kunst en interieurstukken. Stap per stap werd het Kasteel van Gaasbeek zo rond 1900 het podium waar Marie haar eigen mise-en-scène van het verleden

vormgaf tot in het kleinste detail. Haar theaterstuk was dat van de renaissance, met een vleugje gotiek, een zorgvuldige reconstructie op maat van de markiezin. De muren en kamers roepen het verleden op, eerder dan dat ze zelf oud zijn. Hun leeftijd bedriegt en ze zetten tot op de dag van vandaag bezoekers op het verkeerde been. In Gaasbeek kon de markiezin het door haar als vulgair ervaren heden afwerpen en voluit stappen in de mise-en-scène van het verleden. Zij gaf het kasteel het romantische uiterlijk dat het nu nog altijd heeft.

Markiezin Arconati Visconti, gekostumeerd © Musée d'Orsay, Dist. RMN-Grand Palais / Alexis Brandt

Ma vie a été un conte de fées.

- Markiezin Arconati Visonti

De excentrieke markiezin trad ook op in haar zelfgeschapen decor, voor de selecte maar trouwe schare bewonderaars en vrienden die haar kwam opzoeken in Gaasbeek. Om hen te onthalen aan de monumentale toegangspoort kleepte Marie zich soms op als page, een mannelijk personage uit een lang vervlogen verleden. Ze liet zich zo, gehuld in een pagepakje, ook nauwkeurig vastleggen op foto. We zien haar nostalgisch mijmeren aan het raam of poserend aan de deuren van haar splinternieuwe en tegelijk eeuwenoude kasteel. Marie stoorde zich daarbij blijkbaar niet aan de paradox dat ze het meest moderne

snufje van haar tijd – de fotocamera – gebruikte om haar nostalgie, haar *désir* naar het geromantiseerde verleden, vast te leggen.

De ontstaansgeschiedenis van Gaasbeek roept ook de vraag op wat voor museum markiezin Arconati Visconti voor ogen had toen ze het in 1921 aan de Belgische staat schonk. Wilde ze als overtuigd liberaal aan een soort volksverheffing doen en de grote massa laten delen in de inzichten uit de kunsten en de wetenschappen die ze zo gul sponsorde? Of wilde ze die massa juist laten delen in de luxe van het escapisme dat Gaasbeek bood? Wilde ze ons eveneens laten wegdromen

en verdwalen in het verleden, de tijd en de hectiek van het alledaagse eventjes doen vergeten? Of wilde ze simpelweg niet vergeten worden?

Het Kasteel van Gaasbeek

Net buiten Brussel, tussen de glooiende heuvels van het Pajottenland, troont het Kasteel van Gaasbeek. De middeleeuwse burcht kende een bewogen geschiedenis en evolueerde van strategisch bolwerk naar riant buitenverblijf. De graaf van Egmond was een van de bekendste eigenaars. Het huidige gebouw kreeg zijn romantische restyling op het einde van de negentiende eeuw dankzij de intrigerende Franse markiezin Arconati Visconti. Zij was de schoondochter van aristocraten Giuseppe en Costanza Arconati Visconti die van dit kasteel, tussen 1821 en 1839, een unieke ontmoetingsplaats maakten voor intellectuele uitwisselingen

tussen verbannen Italiaanse politici, Europese schrijvers en wetenschappers. Ook Marie Arconati Visconti stond open voor de grote intellectuele debatten van haar tijd, waarvan onder andere haar briefwisseling met en steun voor Alfred Dreyfus getuigen. De markiezin richtte het kasteel in als museum voor haar enorme kunstcollectie en bespeelde het als een historisch theaterdecor dat ze in 1921 aan de Belgische Staat schonk. De droomburcht die toen ontstond, heeft ook nu nog iets van een tijdmachine met historiserende interieurs, wandtapijten, schilderijen, meubilair, beelden en andere waardevolle objecten.

Het gerestaureerde kasteel opent, na een sluitingsperiode van drie jaar voor restauratiewerken, op 1 juli 2023 de deuren opnieuw voor bezoekers.

Het kasteelpark met zijn eeuwenoude bomen, vijvers, dreven, kronkelende paden en her en der opgetrokken historische gebouwen, vormt een gedroomde plek voor onthaasting. In het domein bevindt zich ook de unieke museumtuin waar oude fruit- en groentesoorten gekoesterd worden.

© Koen Broos

Het Kasteel van Gaasbeek

Onze missie

Het Kasteel van Gaasbeek is een uniek historisch huis met een rijke geschiedenis en een diverse collectie. Het ligt midden in een oase van groen, in de luwte van Brussel. Wij dragen zorg voor dit bijzondere ensemble waar ook de verschillende historische parkgebouwen deel van uitmaken. Op deze rustgevende raaklijn tussen natuur en cultuur voel je de hartslag van passanten uit verschillende eeuwen, allen eigenzinnige personen, strevend naar vrijheid, met oog voor vernieuwing.

Wij vertolken verhalen en doen beroep op jouw inleving en verbeelding. Wij nodigen een divers palet aan kunstenaars, wetenschappers, ondernemers - maar ook elke bezoeker - uit om in dialoog te gaan met deze plek. Zo komen we samen tot open perspectieven op de samenleving en tot een spannende confrontatie met wie wij zijn. Hier ontmoeten het heden en het verleden elkaar in een innige omhelzing, waarbij ze telkens nieuwe betekenissen en verbindingen creëren met onszelf, de andere(n) en de wereld.

Wij aarden in een groter geheel, in verbinding met de wereld om ons heen en in waardevolle samenwerkingen met een breed scala aan (lokale, nationale en internationale) partners.

Het kasteelteam © Illias Teirlinck

FC Bergman

Biografie

FC Bergman is een theatercollectief van vier kunstenaars - Stef Aerts, Joé Agemans, Thomas Verstraeten en Marie Vinck - dat al meteen na hun oprichting in 2008 (toen nog met Bart Hollanders en Matteo Simoni) bekendheid verwierf met opzienbarende locatievoorstellingen. Sinds 2013 is FC Bergman vast verbonden aan Toneelhuis.

De rode draad doorheen het werk van FC Bergman is de tragiek van de kleine worstelende mens die zijn plaats zoekt in een groter kader. Dat groter kader mag ook letterlijk genomen worden: vaak vertrekken hun voorstellingen van enorme installaties en decors waartegen de spelers zich moeten verhouden. De scenografie is hun "te temmen beest"; de voorstelling een compositie van beelden.

Nadat ze in 2009 met hun uitbundige bewerking van De thuiskomst de Jong Theater Prijs op Theater aan Zee binnengerijfd hadden, sloegen ze in 2010 het Nederlandstalige theaterveld met verstomming met het magistrale *Wandelen op de Champs-Élysées* met

een schildpad om de wereld beter te kunnen bekijken, maar het is moeilijk thee drinken op een ijsschots als iedereen dronken is. De voorstelling ging in première in de Oude Handelsbeurs in Antwerpen en viel op door haar ongetemde drift, barokke poëzie en gedurfde schaal. Ze werd geselecteerd voor het Nederlands Theater Festival.

In 2011 klopte FC Bergman voor het eerst bij Toneelhuis aan. Speciaal voor de Antwerpse Kleppers creëerden ze op enkele weken tijd *300 el x 50 el x 30 el*. Het leek een onmogelijke uitdaging, maar het collectief slaagde erin de hele ploeg van de Bourschouwburg mee te krijgen. Samen bouwden ze een volledig dorp op scène. Wat zich binnen in de huizen afspeelt, krijgt het publiek te zien op groot scherm, via een rijdende camera die het hele dorp omspant en binnengluurt in de interieurs, bevolkt door een aantal prominente gastacteurs en tachtig figuranten. *300 el x 50 el x 30 el* staat tot vandaag op het repertoire.

De woordeloze en poëtische *Terminator Trilogie* (2012) werd gemaakt in openlucht in de Antwerpse haven, en toerde internationaal. Met *Van den vos* (2013), een muziektheatervoorstelling en hun eerste creatie als vast Toneelhuismaker, trok FC Bergman weer naar binnen en bracht het een ode aan de Bourschouwburg: de parterre werd omgebouwd tot zwembad. Daarna volgde opnieuw een tekstloze locatievoorstelling, *Het land Nod* (2015), die het o.a. tot op het Festival van Avignon schopte en in de zomer van 2023 op de Biënnale van Venetië te zien was. Ook *JR* (2018), een ingrijpende tekstbewerking van de gelijknamige cultroman van William Gaddis, speelde zich buiten de schouwburg af. FC Bergman bouwde een gigantische torenconstructie van vier verdiepingen hoog; het publiek neemt aan de vier zijden ervan plaats en volgt de simultane vertellingen rechtstreeks en via camera. Ook hier staat de eenzame strijd tussen de mens en zijn lot centraal.

FC Bergman © Paule Josephé

The Sheep Song (2021) vormde een cesuur: voor het eerst gebruikte FC Bergman de schouwburg zoals hij bedoeld is, zonder hem eerst helemaal om te bouwen. *The Sheep Song* is een woordeloze voorstelling over een wezen dat niet langer tevreden is met zichzelf. De voorstelling werd geselecteerd voor het TheaterFestival 2022, en reist dit voorjaar naar het Adelaide Festival in Australië.

Daarnaast werken de leden van FC Bergman ook los van elkaar of van Toneelhuis aan diverse theaterproducties, tv-projecten, films en tentoonstellingen. In 2023 wint FC Bergman de prestigieuze Zilveren Leeuw voor Theater

op de Biënnale van Venetië. Het is een bekroning voor hun hele oeuvre: 'FC Bergman flirt met de grenzen van het haalbare, en creëert apocalyptische moderne sprookjes, vaak zonder woorden maar met een verrassende plastische kracht en beeldend potentieel. Centraal in hun werk staat de Mens - verscheurd tussen het existentiële verlangen om zijn eigen grenzen te overschrijden enerzijds, en de angst voor verandering anderzijds.'

Nu maakt FC Bergman bij Toneelhuis een audiovisuele installatie voor het Kasteel van Gaasbeek, rond de figuur van markiezin Arconati Visconti. Datzelfde materiaal vormt in najaar 2023 het uitgangspunt voor *Ne Mobliez Mie*

(*revue van verloren vignettes*): een avond waarop film en theater met elkaar in dialoog gaan.

Sinds mei 2022 neemt FC Bergman, samen met Olympique Dramatique, Lisboa Houbrechts, Gorges Ocloo en Benjamin Abel Meirhaeghe, de artistieke leiding van Toneelhuis op zich.

30 NOV →
13 DEC 23

TON^oELH^oUIS

BOURLA

NE MOBLIEZ MIE

(REVUE VAN VERLOREN VIGNETTEN)

FC BERGMAN

Dit najaar: een vervolg op het podium

Ne mobliez mie (revue van verloren vignetten)

Na afloop van de tentoonstelling in het Kasteel van Gaasbeek, gaat FC Bergman verder aan de slag met het verkende materiaal. Het vormt het uitgangspunt voor een avond waar film en theater met elkaar in dialoog gaan. *Ne mobliez mie* (revue van verloren vignetten) gaat op 30 november in première in de Bourlaschouwburg in Antwerpen.

30.11 tot 13.12.2023

Bourlaschouwburg in Antwerpen

Info & tickets www.toneelhuis.be

Perscontact Kristin Wuyts, +32 (0)3 224 88 39

Het bezoekersplan Ne mobiliez mie

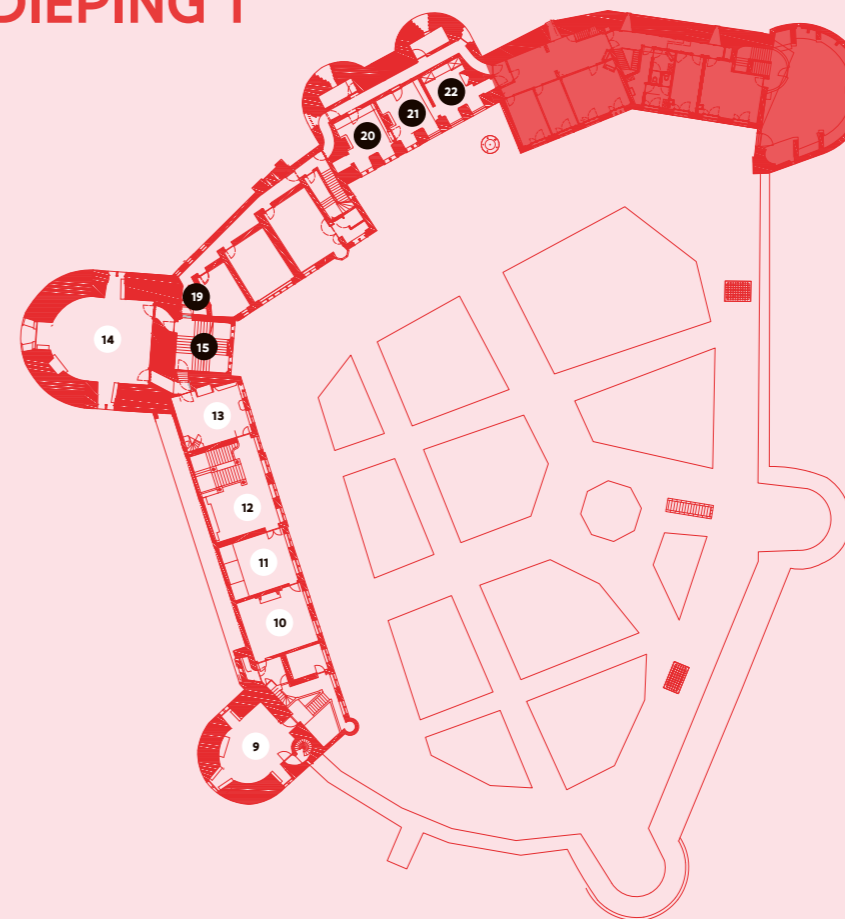
VERDIEPING 0

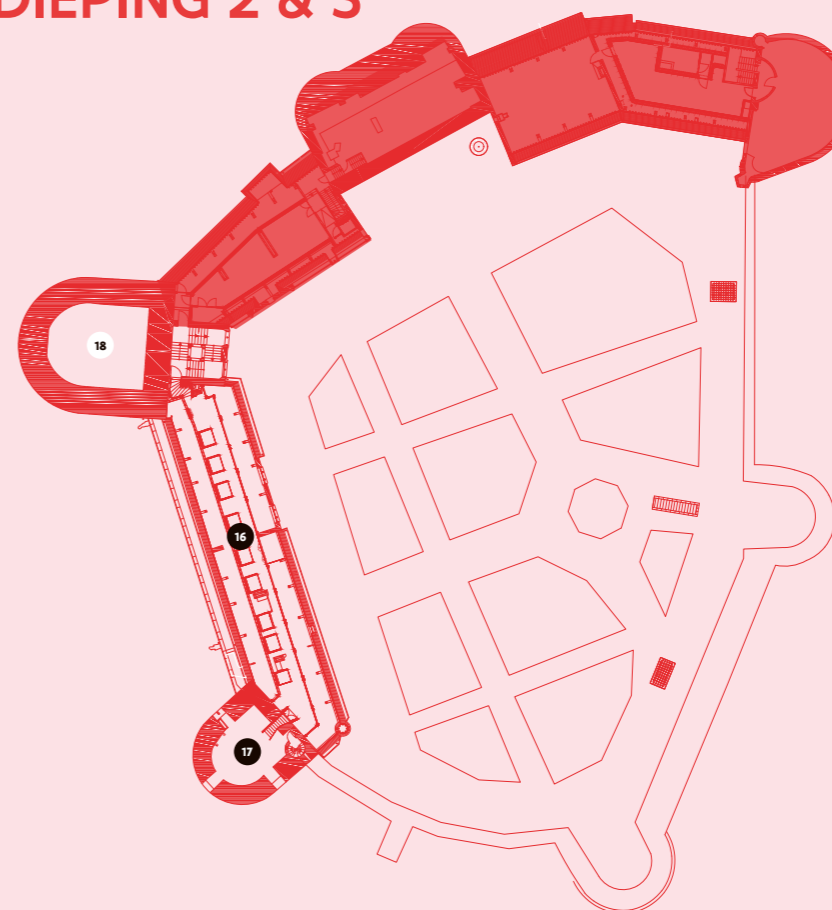
Gloriëtte –Heads up

1 – Residu	8 – Boogie Woogie & residu	13 – Zwerfvuil
3 – Intro	9 – Forever out of Wales	14 – Guard down & residu
5 – Hachiko's Creaking Backbone	10 – Aquatic Encounters	18 – O Fulmine
6 – Residu	11 – Residu	
7 – Solemn Hand Kissers & residu	12 – Residu	

VERDIEPING 1

VERDIEPING 2 & 3

Beelden

Filmstills

Heads up © Ruben Impens

Hachiko's Creaking Backbone © Ruben Impens

Solemn Hand Kissers © Ruben Impens

Boogie Woogie © Ruben Impens

Forever out of Wales © Ruben Impens

Guard down © Ruben Impens

Aquatic Encounters © Ruben Impens

Zwerfvuil © Ruben Impens

Vragen?

Tess Thibaut

Pers en communicatie

tess.thibaut@vlaanderen.be

+32 (0)2 531 01 36

Programma

Benieuwd naar wat er nog op het programma staat?
Neem dan zeker een kijkje op onze website.

01.07 - 05.11

Ne mobiliez mie, oefeningen in zelfbehoud

Een filmische expo van FC Bergman

01.07 - 05.11

Het kasteel ontwaakt

Een bezoekersgids loodst je door de restauratie

01.07 - 31.08

Schatten van Vlieg

Een gratis zoektocht voor de hele familie

01.07 - 30.09

Zomerbar Bobette

Een pop-up bar strijkt neer in de binnentuin

Met de steun van

DeMorgen. La Libre

BELGIQUE

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Beeldmateriaal

Beeldmateriaal is in hoge resolutie
te vinden op:

kasteelvangaasbeek.prezly.com/media

Gelieve steeds de correcte credit
te vermelden bij publicatie.

www.kasteelvangaasbeek.be

kasteelvangaasbeek@vlaanderen.be

Kasteel van Gaasbeek

Kasteelstraat 40

1750 Lennik

Kasteel
van Gaasbeek

